

Robert von Sandor

1929–1997

Foto 1 - Robert von Sandor med sonen Douglas (tidningsklipp)

Fäktningen kom in tidigt i Roberts liv, redan som 8 åring skrevs han in i som elev i en fäktningskola i Budapest. Efter kriget flyttade han till Sverige 1947 där han blev aktiv inom judon vid mitten av 1950-talet. 1956 var han styrelsemedlem i Svenska Judo och Jiu-jitsu Klubben, numer Sankt Eriks Budoklubb. Ett par år senare 1960 var han med och bildade Svenska Judoförbundet. Robert var förbundssekreterare under en stor del av 1960-talet. Inom judon var han även aktiv som domare.

Robert som redan var kunnig inom japansk historia och kultur med en examen från University of Arizona i japanologi verkar ha börjat intressera sig för kendon under tidigt 1960-tal. Han tog kontakt med Roald M Knutsen i England och denne rådde Robert att hitta en japansk lärare. Robert själv skriver om hans två första tränare¹, Ono-sensei 16:de stormästaren i Ono Ha Ito Ryu och Juno-sensei som lärde ut kendo med en zen-buddistisk inriktning. Av allt att döma skedde dessa möten och träning i Japan. Robert utses att representera kendo i Svenska Judoförbundets Tekniska kommitté hösten 1964 samtidigt som han startar han den första kendoträningen i Sverige. Den sker i Brännkyrkahallen inom ramen för Stockholms Judoklubb. Ett första läger hålls sommaren 1965 och tränare är den från England inbjudne Roald M Knutsen. I några dokument kallas kendoöverksamheten under denna tid för Yama-do Kendo Ryu alternativt Yamasha Kendo Dojo. Men några år senare bryts Stockholms Judoklubb isär i sina ingående arter och därefter är namnet Stockholms Kendoklubb. Robert börjar nu göra allt fler inlägg i tidningen Judo Info om kendo och relaterade ämnen. Året efter är Roald M Knutsen åter på besök och nu hålls de första kendo graderingarna i Sverige.

Under 1967 inträffar ett antal signifikanta händelser i Roberts kendo karriär. I januari åker tillsammans med Allan Törner till Bryssel för ett helgläger med Europas dåvarande kendoelit. I samband med de avslutande tävlingar för kyu-graderade vinner Robert och Allan kommer tvåa. Ett resultat som det, i svenska tidningar, beskrivs som att Robert vunnit Europamästerskapet i kendo. Till sommaren

---

¹ Troligen syftade han på Ono Jussei 9 Dan och Yuno Masanori 8 Dan.

arrangerar Robert ett internationellt kendoläger på sitt landställe på Öland. I hela fyra veckor tränar man både inne och ute, på både gräs och på sand, under ledning av Shiga Takadatsu 5 Dan. I samband med lägret ger Shiga-sensei Robert graden 1 Dan. Nu startar också Roberts långa relation till museer, främst Etnografiska- och Ostasiatiskamuseerna, där han håller föredrag om främst samurajerna, och demonstrerar både kendo och iaido. Under detta år har Robert även börjat träna iaido under Ishimura Toshikazu, 4 Dan aikido 3 Dan iaido, på aikidoklubben Minnano.

European
Kendō
Renmei
欧州剣道連盟

Chairman: Count Robert von Sandor
Secretary: Roald M. Knutsen

Please reply to:

初段
1st DAN.

Mr. VON SANDOR.

上記の者成績優秀
に於て上記の段位を
與す。

1967年7月31日

欧州剣道連盟

志賀忠徳

(Handwritten signature)

Foto 2 - Robert von Sandors graderingsbevis för 1 Dan utfärdat av Shiga Takadatsu 5 Dan

Återigen 1968 hålls ett sommarläger på Öland 1968 med Watanabe Akio 5 Dan som instruktör. Robert tar efter sommaren fram en plan som beskriver huvudaktiviteter och ekonomi för kendons utveckling i Sverige 5 år framåt. Till hösten utkommer boken Kendo i Veta Mera-serien skriven av Robert som tagits fram med hjälp av träningskamraten Lennart Johansson, sedermera Sunje.

I maj 1969 graderar Ishimura-sensei Robert till 1 Dan i iaido. När den stora ZNKR delegationen kommer till Sverige i september passar Robert på att bjuda hem dem. Här får han möjlighet att visa upp sin svärdsamling och andra japanska antikviteter. Till hösten när Robert väljs som ordförande i Svenska Budoförbundet lämnar han över ansvaret för drivningen av kendosektionen till en styrelse bestående av Anders Markie, Johan Appelberg och Lennart Sunje. Vid årets slut graderar sig Robert till 2 Dan i en gradering under ledning av Watanabe-sensei.

Sommaren 1965 blir Robert och Roald M Knutsen överens om bildandet av ett europeiskt kendoförbund², där Robert von Sandor är ordförande och Roald M Knutsen sekreterare. 1966 tas stadgar fram för detta förbund, som till att början går under två namn: European Kendo Renmei alternativt Oshu Kendo Renmei. Efter januariläget i Bryssel 1967 får Robert en svensk kollega i styrelsen nämligen Allan Törner.

Det första reguljära mötet i EKR hölls i november 1958 i samband med BKA Yudansha Taikai. Där hålls ett möte som kom att fokusera på godkännandet av stadgarna. I september 1969 hålls det första reguljära styrelsemötet. Men ett år senare 1970 stöps organisationen om vid ett möte i Paris och får det nuvarande namnet European Kendo Federation. Robert väljs till ordförande och sitter på den posten fram till 1982. Robert blir även invald till styrelsen för International Kendo Federation som vice ordförande en post som han behåller fram till 1983

Foto 3 - Omslaget till boken Kendo i Veta Mera-serien som utkom 1968 skriven av Robert von Sandor

Vid VM 1970 i Japan må Robert han känt sig som Sveriges mest framstående kendoka men vid tävlingarna överskuggades han och alla andra svenskars närvaro helt av den blonda kendokan Solveig

² I sin bok The Oshu Kendo Renmei sätter Paul Budden startåret till 1964 men här väljs att gå på 1965 då det tillkännages i Judo Info nr 2 1965 i en text som med stor sannolikhet skrivits eller bidragits till av Robert von Sandor.

Malmkvist som gjorde stor sensation hos den japanska publiken. I lagtävlingens pool fick Robert och laget sämsta men samtidigt bästa möjliga motstånd, Japan och Korea. Kyu-graderingar börjar nu genomföras i Sverige och Robert är tillsammans med övriga i den lilla gruppen dangraderade svenskar domare.

Foto 4 - ZNKR delegation september 1969 i Stockholm; fr v Robert von Sandor, Kozo Takizawa, Mihoko Westerberg, Kiyotsugu Iho, Kiyoshi Nakakura, Saburo Sakuma, Akio Watanabe, Johan Appelberg (skymd), Shiro Sato, Anders Markie – Stockholm

I februari 1971 kommer ånyo en stor delgation från ZNKR till Sverige med Kasahara-sensei i spetsen. Det ekonomiska fiaskot vid EM i judo i Göteborg gjorde att 1971 blev ett år fyllt med skandalrubriker för Robert och övriga Svenska Budoförbundets styrelse. I september 1971 startar Robert Lidingö Budoklubb med kendo, judo och kyudo på programmet. Redan från början är kendo verksamheten mer inriktad på ungdomar än vuxna. I och med den nya klubbens bildande upphör Stockholms Kendoklubs verksamhet. Framledes tyder allt på att Robert har beslutat sig för att inte delta i tävlingskendo som aktiv utan enbart som domare. Han startar också upp en instruktörskurs i kendo med ett program som kom att sträcka sig över 12 månader med Lidingö BK:s lokaler som bas. Här finns också en notering om att Robert skulle ha bidragit till en bok om kendo som planeras ges ut i Japan³.

I början av 1972 kontaktades den svenska kendosektionen av den tyska motsvarigheten, tyskarna frågade om de kunde komma till Sverige för en tävling/landskamp. Man kan ana att Robert, som varande ordförande i EKF, såg en möjlighet att göra något större av denna tävling. Sagt och gjort

---

³ Med stor sannolikhet handlar det om boken ”Fundamental kendo” utgiven av ZNKR/AJKF 1973. Ett eventuellt bidrag från Robert von Sandor finns inte nämnt i boken utan endast i korrespondens med det utgivande förlaget.

förvandlades tävlingen raskt till ett europamästerskap. Övriga länder i EKF kontaktades och till att börja med verkade alla med på tåget. Några som inte var med var Budoförbundets styrelse med ordföranden Bertil Nordenfeldt i spetsen. Föregående års judo-EM kastade en mörk skugga över kendons initiativ. Efter mycket rådbåkande mellan Robert och förbundet lyckas man skaffa fram ekonomiska garantier för tävlingens genomförande. Då började de hittills positiva tonerna från övriga länder omvandlas till den ena återbudet efter det andra var vid allt slutar med en landskamp mot Väst-Tyskland. Vid årsmötet det året återinträde Robert som ordförande i kendosektionen, en post som han behöll fram till 1979.

Foto 5 - Deltagare vid ZNKR besöket 1971 i Västertorpshallen; Fr v främre Solveig Malmkvist, Johan Appelberg, Edmund O'Melia, Robert von Sandor, Olof Leimar, Kazuhiro Komaki, Hans Westerberg (sittande med kamera); Fr v bakre Douglas Sandor, Birger Eneroth, Olof Leimar, Roland Eriksson, okänd (skymd), okänd (skymd);

Den gästande riksinstruktören Saito Taiji 7 Dan möjliggjorde för Robert att våren 1973 gradera sig till 3 Dan. På sommaren var han och sonen enda svenska deltagare vid VM i Los Angeles, USA. De deltog endast i goodwillmatcherna men nådde där enligt notis i Budo Info medaljframgångar. Till hösten blir Robert ordförande i nystartade Malmö Kendoklubb. En ny landskamp mot tyskarna hölls på senhösten, nu i Berlin, med Robert som lagledare. Robert tar under året också fram en film om kendo tillsammans med producenten Taiso Jalamo. Filmen med namnet Samurajfäktning visas i TV2 den 13 november. Värt att notera är att filmen gjordes i färg som då var fortfarande något ovanligt som markerades speciellt i tablåerna.

<fortsättning under arbete>